

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — — —
Negyedévre 2 — 50 — —
Egy órára 1 — — —

Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Negy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többeszer
hirdetések alku szerint jutányos áron (veletnek fel. Bélyeg-díj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

KISS ÁRON

1815 — 1895

Örömnapp virradt ma városunkra. A debreczeni társadalomnak méltóságban és közszeretben legmagasabban álló tagja, a tiszántuli ev. ref. Egyházkerület érdemekben megöszült főpásztora, méltóságos és főtiszteletű **Kiss Áron** püspök ur ma ünnepli meg Isten jóvoltából születésének nyolczvanadik évfordulóját.

A evangéliumi reformált egyháznak puritán elvei, a melyeknek az agg főpásztor egész életén át hű képviselője volt, nem tűrik a külső cerimoniák hiu fényét, a könnyen tömjénezéssé fajulható tisztelgéseket; éppen azért maga érdemes főpásztorunk a leg gondosabban titkolgatta a mai jelentős és kedves nap közeledtét, s csak a legszűkebb családi körben óhajtotta megülni nyolczvanadik születése napját.

De a hegyen épített város nem rejtethetik el!

Hiába igyekezett elrejtőzni az ünneplés elől, a hálás közvélemény nyilvántartotta az ő családi örömnepének a datu-

mát s midőn hire futott, hogy az agg főpásztort még ez a nagyfonságú nap sem képes visszatartani attól, hogy hivatalos tisztének gyakorlásában szerető hiveinek köréből kivonja magát és a Budapesten újból összeülő convent tárgyalásaiban részt vegyen: egyszerre megmozdult az egész társadalom, az ő nagyobbik családja, hogy a vérszerint való családtagok örömeiben ő is kikerje a maga részét.

Nagyérdemű püspökünk ezen családi jellegű megünneplése a mai napon megy végbe városunk egész társadalmának, de különösen az evangéliumi reformált egyház hiveinek lelkes részvétele mellett.

Mi sem akarunk, mi sem maradhatunk ki a tisztelgők örvendező sorából; mi is résztveszünk abban szívünk teljességéből.

De bár alig van valaki, a ki az ünnepelt férfit magán- és közéletét annyira ismerné, bokros érdemeit annyira értékelné, mint mi; mindazáltal kötelességszerűen tartózkodunk minden áradozó magasztalásoktól. Kötelességünké teszi ezt egyfelől agg főpásztorunk puritán jelleme, másfelől meg az a közeli kedves rokoni viszony, mely bennünket ő hozzá, az ő patriarchalis családjához fűz.

Csak annyit mondunk, s azt is a Kegyelemek Atyjához intézett forró könyörgés alakjában: »az Urnak áldása sugározza be szeretett lelki Atyánknak hátra-

levő — remüljük, még igen számos — éveit, hogy lehessen ő nekünk az, a mink eddig volt: örömünk, büszkeségünk, dicsekedésünk, és tanácsadónk; forrón szeretett családjának is összekötő kapcsa, s örülhessen még sokáig annak a magasztos kölcsönösségnek, hogy örömet és tiszteletet nyer az, ki övéire örömet és tiszteletet áraszt!»

Dr. Nagy Zsigmond.

Szentesítés óvás mellett. Tibád interpellációja érdekes adat a kormány közjogi politikájához 1875 előtt és után. Mert míg a horvát kigyezés is csak egyféle állampolgárságot ismer, az 1875-iki horvát-szlavon törvény már horvát-magyar állampolgárról beszél. S itt az a jellemző, hogy Banffy miniszterelnök beismerte válaszában, hogy ezt a horvát törvényt szentesítése előtt a magyar minisztertanács ösmeste, vagyis, hogy annak Zagrábban történt megszavazása után, szövegét annak rendje szerint a magyar miniszteriumhoz fölterjesztették, itt átvizsgálták és a minisztertanács hozzájárulásával szentesítés végett ő felsége elé terjesztették. De e beismerés nem magyarázza meg, hogyan történhetett, hogy a törvényben a horvát-magyar állampolgárság kifejezés benne maradt. Talán nem vettek észre? Sőt igenis. Hat miért nem kifogásolták és miért nem küldték vissza kijavítás végett Zagrabbá? Ezt nem tették. Megselekedtek azonban, hisz szerint, azt, a mit Tisza Kálmán a véderő törvénynél honosított meg — midőn a képviselőházi határozattal és javaslattal akart a hibás törvényen igazítani — megselekedte a Banffy kormány azt, hogy a minisztertanács óvást tett jegyzőkönyvében a magyar-horvát állampolgárság olyatén magyarázata ellen, mintha ez az egységes állampolgárságot megmásíthatna s a kettőt azonosnak állítván, ezzel terjeszté föl a királyhoz aláírás végett. Így egy titkos jegyzőkönyvben foglalták Magyarország óvási közjogának szándékos megsértése ellen, de maga a jogérelem a minisztertanács jóváhagyásával történt, mert ennek ajántára, királyi szentesítést nyert.

— **A költségvetési vitában** ma Drakulics Pál, Lang Lajos s Absbóth János készülnek felszólalni. Miután Apponyi beszéde valószínűleg több kormányparti szónokot is felszólalásra bír, az általános vita még jól belenyulik ezen hétre is s a kormány már indenmúlt, ideig lenes költségvetési felhatalmazást tervez, mert nem hiszi, hogy a

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Magyarország millenniuma.

Irta: Bársony István

I.

A jövő, 1896-ik évben ezer esztendeje lesz már annak, hogy a magyarok ősei Árpád vezérrel az élükön, elfoglalták a Duna-Tisza mentét s ezen a tejjel-mézszel folyó Kanaanon megalapították Magyarországot. Sok dicsőséget aratott a magyar nép ez alatt az ezer év alatt a harcmezőkön; sok viszontagságon is ment keresztül; de jó és balsorsban egyaránt megmaradt mindenkor magyarnak, szabadság szerető büszke népnek, a melynek Árpád óta van már alkotmánya s a mely az ő alkotmányának a védelmében páratlan példát adott a világ minden szabadságszerető nemzetének.

Ezer éves dicső múlt után, a melynek oly sötét időszakai is voltak, minők a tatárjárás, a mohácsi vész s a török hódoltság; ma is fennáll az aranylág kis magyar nemzet, s ambar sokáig védőbastyás volt egész Európának a pogányság inváziója ellen, pótolni tudta nagy nemzetközi előrsi szolgálatában szenvedett hátramaradását; utól tudta érni a civilizáció magaslatai felé haladó népeket; beállott azok előre törő soraiba s most nemes bizonyítékát készül adni annak, hogy elfoglalta helyét a fejlődés minden képességével s a haladáshoz szükséges erővel állotta meg.

Ez a bizonyítékot a jövő évi budapesti

költségvetéssel még ez évben elkészüljön a törvényhozás mindkét háza.

Horváth képviselők mentelmi ügye. Czrnkovich Miklós és Jellasic Gyula horvát képviselők lemondása kapcsán Szederkényi Nándor a képviselőház ülésén az összes horvát képviselők mandátumának az inkompatibilitását jelentette be, hivatkozva arra a körülményre, hogy a horvát nemzeti párt klubstatutumai oly mérvben gátolják a párttagokat képviselői hivatásuk gyakorlásában, minőt sem az inkompatibilitási törvény, sem a házszabályok meg nem engednek. Josipovich Imre horvát miniszternek a képviselőház folyosóján több kormányparti képviselő magyarázta az esetet, s oda konkludáltak, hogy nem lehet a mentelmi jog megsértését konstatálni, mert a klubszabályok csak addig kötelezők, a míg valaki a klub tagja; Czrnkovich és Jellasic pedig a klubból kilépve, nem lettek volna kötelesek klubszabályokhoz alkalmazkodni. Nem egészen így áll azonban a kérdés: mert az az erkölcsi kötelezettség, melyet a képviselők a klubba való belépéskor magukra vállaltak, logikus következményeként szólítja fel, hogy a képviselők mindazon előnyökről, melyek őket mint a klub tagjait illeték, a klubból való kilépéskor le is mondjanak. Az erkölcsi kötelezettség pedig legalább is kell oly erejűnek tekinteni, mint a klubszabályok holt betűit, a melyek pedig egyenesen az u. u. visszatérési jogot alapítják meg, mely az utasítások nem teljesítésének volt a következménye 1878 előtt, a rendi alkotmány idején. Népképviselői alapon való parlamentbe nem lehet ilyen megkötésekkel képviselőt küldeni, mert véleményük és szavazatuk tetszés szerinti szabad nyilvánításában a legnagyobb mértékben gátolva vannak. Szederkényi Nándor mai indítványa is szükségessé tenné, hogy a mentelmi bizottság Károlyi István grófnak múlt év január havában tett és elfogadott előterjesztéséhez képest a képviselők mentelmi jogára nézve a jogok szabatos körülírásával és meghatározásával végre-valahára jelentést tenne.

KÜLFÖLD.

Megállj! Az osztrák képviselőház szombati ülésén az ujonczutalek tételénél Biantini panaszkodik a katonák és tengerészek Dalmácia an és Isztriában előforduló bántalmazása miatt es a zágrábi horváth honvédiskola uj-

ból való felállítását követeli. Szónok utal a zágrábi horvát fiatalok ellen folytatott büntetésre, melyet oly ázsiai módon folytatnak, hogy az egész civilizált világ bámul. Hat jogállam-e még — kérde szónok — a Habsburgok monarchiája.

A magyarok praeponderanciájának Megállj!-t kell kiáltani. A horvát nép azonban bizik szent jogaiban és szeretett horvát királyának igazságszeretében. Ugy látszik, hogy a horvátok gyalázkodásainak folytatása lesz Ausztriában.

Összeférhetetlen állások. A francia parlamentben, beterjesztett összeférhetlenségi törvény értelmében egész csomó olyan tagja van a parlamentnek, a kik kénytelenek lesznek választani a képviselőház és üzleti állásuk közt. A Banque de France vezetőségében vannak: Magnin kormányzó, Schneider, Balson, Eynard, a Foncière Creditnél: Jules Simon, Dewes, Mir de Mercure, az Északi vasutnál: Léon Say, Dahn, Bardoux, báró Reille, Schneider, a közepetengeri vasutnál: Desnormandie es Trard, — a keleti vasutnál: báró Gerard es René Brice az algiri vasutnál: Dewes, a suez csatornával: Guichard, Roux, a Messager Maritime-nél: Ernest Carnot, a Compagnie Five Lille-nél: Krantz szenátor, az anzini bányáknál: Cuvinot szenátor, d'Audiffret-Pasquier herceg es Arenberg herceg.

Tanügy.

Hazafias német község. Torontál-megyében Franzfeld, volt határvidéki község iskolaszéke elhatározta, hogy az ottani községi iskolában a tanítás nyelve az 1895/6. iskolai évtől kezdve már az I. osztálytól mindvégig magyar legyen. Az iskolaszék elhatározatához a községi képviselőtestület is hozzájárult. A község lakossága 3707, kik közül csupán 23 magyar, a többi német. A közoktatási miniszter felhívta a vármegye közigazgatást bizottságát, hogy a községi képviselőtestületnek és a községi iskolaszéknek e hazafias elhatározásáért elismerését nyilvánítsa. — A hűgész római katolikus iskolaszék pedig legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy az iskola eddigi német-magyar tanítási nyelvet tisztán magyarra változtatja. E határozat indítványozója Streiber Peter hűgész esperes-plébános volt, ki már az ottani kis-

emlékei, némely esetben a fenyegető semmivé válástól szerencsésen megmentett erekléi, nem kinálkoznak uton-utfélen, hogy gyönyörködjünk bennök, vagy hogy a tanulságokat levonván belőlük: épüljünk általok. A múlt esztendő elviszik magukkal a bennök fogantatott aktualitást, s a mit az új idők kívánalma, diavaj, haladása immár muzeumokba valónak itél: nem kerül az többé különös ok nélkül a maga egykori fényével a nyüzsgő, eleven világba.

Arra, hogy az ily letűnt érdekességek ismét felszínre kerüljenek s a nagyközönség érdeklődésének a középpontjává tétessenek csakugyan ritka alkalom kell, olyan, a minőt a mi ezredéves kiállításunk lesz. S ez a történelmi nevezetesség, a magyar nemzet életében örökké páratlan fontosságú kiállítás teljesíteni fogja e részben is hivatását; elénk fogja tární a dazt, a mi a honfoglalás óta mint jellegzetes magyar alkotás ismeretes; az ősmagyar honfoglaló harcászati maradványairól átrópülhet majd tekintetünk az első keresztény magyar királytól ránk maradt örökségre, végig nézhetjük emlékeinkben a letűnt századokat; kronologikus sorrend szerint tündöbölünk el azon, hogy mily fokozatokban fejlődött Magyarország oda, a hol ma van.

Ezért lesz a jövő év május 2-ika (a millenniumi kiállítás megnyitásának a napja) igazi nagy ünnep a magyar nemzet történetében minden időkn át. Már ezért is érdemes lesz az egész művelt külföldnek elfáradni hozzáuk, a mi barátságos vendégszerető magyar fővárosunkba, hisz ezer év történelmének a

dedóvót és leányiskolát is megmagyarosította, úgy, hogy azokban a tanulók kik belépé-ük alkalmával nem tudnak magyarul. most már folyékonyan beszélnek hazánk nyelvén

Vörös függönyök.

Mintha templomba lépne, úgy érzi az ember, ha kinyitván az ajtót, mely önműködő ajtócskával lévén ellátva, zajtalanul záródik be mögötte, a vörös függönyhöz ér.

A szín ugyan nem határoz, bár ez többnyire vörös és a függöny mindig vastag és nehéz.

Igazi munkájába kerül az embernek, míg megtalálja rajt a nyílást, melyen keresztül bujhat a kávéházba.

A gázlámpák fénye elkápráztatja a szemét, amikor abból a sötét kis ketrecből, melyet a nehéz függöny és az ajtó hátáról, benéz a füstös kávéházba.

Ezek a vastag függönyök új korszak kezdetét jelentik a kávéházak életében, ama korszakát, amikor több a kártyázó ember, s amikor többen érzik szükségét annak, hogy újságot olvassanak.

Ilyenkor, ha késő ósra fordul az idő, mindig megjelennek a vörös függönyök, elfogván az utcáról betóduló neszt, a kívülről a kávéházba igyekvő hideg levegőt és elzárják a kávéház belsejét a kíváncsi tekintetektől.

Most kezdenek a kávéházak igazán jó társalgó-termekké, szórakozó helyekké válni, most, amikor a vörös függönyök, meg az ablakok aljára ragasztott pokróczok és a felül karikákon járó „firhangok”, teljesen elzárják a kávéházat az utcától.

Nyáron künn van a kávéház az utcán a vaskerítések mögött elhelyezett leanderek, alatt és benn a kávéház az utcán a vaskerítések mögött elhelyezett leanderek, alatt és benn alig van egy-két ember, míg most csak az ablakon néz ki olykor-olykor s talán unatkozó vendég és benn a kávéházban nagy a sürgés-forgás, a soha nem szünő zaj.

Vastag a füst, szinte vágni lehetne, vastag és a legközségesebb kapadomány füstjétől egészen a drága szivarok füstjéig minden illatot megérezhet benne az, akinek szaglási képessége járatos a különböző füstillatok felismerésében.

Óreg bácsik mélyen betemetkeznek az újságokba, a fiatal emberek szorgalmasan bökdösik a biliárd golyókat és pontosan megalakulnak naponta a rendes tarokkpartik.

Most kezd a kávéházak igazi szezonja életre kelni az ajtók után következő vörös függönyök mögött.

Irodalom és művészet.

Méhészeti szakirodalom jutalmazása. A magyar országos méhészeti egyesület hat jutalomdíj kitűzése mellett méhészeti szakcikkre pályázatot hirdetett. A bírálóbizottság Vámosy Mihály elnöklése mellett tartott ülésen döntött a beérkezett pályaművek fölött. Jutalmazandónak tartotta a bizottság a következő pályamunkákat: 1. Méh-történetek munkaképességének fokozása. 2. A méhészeti gazdaságban. 3. A méhek rajzási ösztöneinek czélszerű kihasználása. 4. A darázsok mint a méh ellenségei. A jellegű levélkék felbontatván, kitűnt, hogy az első pályamunka Péter Sándoré, a második Jakabházy Bélaé, a két további német nyelven írt pályamunkát pedig Zarecky Tivadar írta.

Befejezett díszmű. Mintegy fél év óta az ország közönsége feszült figyelemmel leste egy díszmű egyes füzeteinek megjelenését, melyek ugy a kiállítás előkelősége, mint a bennök foglalt képek érdekessége, változatos sága és páratlan szépsége által felülmutattak mindent, a mi hazánkban ez ideig e nemből forgalomba került. A »Röpiében a Nagyvilág körül« című díszmű ez, melyet az Egyetértés kiadóhivatala hozott forgalomba s melyből most kaptuk meg az utolsó, 16-ik füzetet, melynek fénypontja egy kép a budapesti temetőből a Battány-mauzoleummal, a Deák mauzoleummal és Kossuth Lajosnak egyelőre még jeltelen sírjával. A többi kép is egytől-egyig érdekes és jórészt ritkán látogatott tájakról való felvétel. Megelégszünk az egyes czímek felsorolásával: Washington szilfája és emlékműve Cambridgeben. Windy Point, Pikes Peak Coloradoban. Szikla-lakások Maucos Canyonban, Arizona. Az »Alcazar«, »Cordova« és »Ponce de Leon« szállodák Szt.-Agostonban, Florida. A De las Animas hasadék Coloradoban. Szabadságesernok Philadelfiában. A régi városkapu Szt. Agostonban. A három nővér (hegyesucok) Cammoreban, Canada. Royol Gorge Coloradoban. Az óriási Geizeu kraterje a Yellowst ne National parkban. A Hoodhegy Oregon. Shoshene vizezés Idahóban. Grand Canyon a Jellowstone National parkban. — El Capitan a Josemite völgyben (California). »Wawona« az óriásfa a Mariposaberekben, California. Ez a füzet is, mint az eddigiek, megrendelhető vidékre való küldéssel együtt 35 krért az Egyetértés kiadóhivatalában, Budapest, papnővelde-utca 8. mely teljes díszkötésű példányokra is fogad el megrendeléseket 6 frt 50 krjával.

Emléket Szarvas Gábornak.

Magyar Nyelvőr ma érkezett számának élén a következő felhívást olvassuk: A magyar nyelv művelésére Szarvas Gábornál jelentősebb hatással korunkban nem volt senki. Az ő gazdag tudása és nagy lelkesedése: korzások fontosságukká lettek. Az ő működése képezi forrását amaz örvendetes föllendülésnek, melyet nyelvünk szerető gondozása, tisztaságának féltékeny őrzése vett az iskola falai közt s ezeken kívül a nemzeti élet legtagabb körében. Nyelvünk megbecsülésének föléblesztése és terjesztése: a nemzeti szellem erejének és fejlődésének tett halhatatlan szolgálatot. — E szellem hálás lesz Szarvas Gábor emléke iránt. Büszkesége volt ő mint tanár, író és tudós iskolánk és akadémiánk; de legnagyobb büszkesége a magyar középiskolánk, melynek körében nőtt, hatott és maradt s a melynek hatását a nemzeti életre rendkívüli mértékben emelte. Így érezvén őt első sorban mi a magunk dicsőségének, mit vettük magunkra dicsőítésének kedves gondját és felkérjük tisztelőit, hogy: mindazok, a kik az igaz magyar szót igaz magyar szívből szeretjük, aldozzunk Szarvas Gábor emlékére! Az emlék, a begyülemző összeghez mért alakban, a főváros valamely nyilvános helyén, talán a Muzeum kertjében, fog felállíttatni. Budapest, 1895. október 16. Beöthy Zsolt, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület elnöke.

Kiss Áron püspök ünneplése.

(Saját tudósításunk.)

Az a teljesen magánjellegű ünneplés, amelyet főtisztelendő és méltóságos Kiss Áron püspök ur nyolczvanadik születés napja alkalmából a patriarchalis kort ért főpásztor családja út, a helybeli társada'om szives részvételével egész nagyszabású, lelkes tüntetéssé fejlődött ki.

A szeretet első kifejezője a városi dalárda volt, a mely még tegnap este, a Csokonai-körben való szereplése után közvetlenül szerenáddal tisztelte meg a családja körében időző főpapot. A dalárda énekének elhangzása után Kiss Áron püspök ur meleg szavakban mondott köszönetet a megtiszteltetésért.

Ma reggel 9 órakor mindenekelőtt a családnak jelen levő tagjai üdvözölték és pedig fiai: Kiss Áron, a budapesti m. kir. paedagogium igazgatója, Kiss Kálmán a nagy-kőrösi ev. ref. tanítóképző igazgatója és Kiss

alkalomra a kiállítás rendelkezésére, a mi magyar műkincs, ereklye, emlék ma már az ő tulajdona. S mindenekelőtt ott lesz minden magyar ember összes magyar vonatkozású, feltevése őrzött drágasága, legyen az kép vagy szobor, vagy ékszer, vagy ruha, vagy feyyver.

A vajda-hunyadi vár földszintjén levő lovagteremben pedig a hadtörténelmi emlékek gazdag csoportját találjuk a magyar hősről maradt ereklyékkel együtt; a többek közt például II. Lajosnak, a mohácsi nagy csatában elesett ifjú magyar királynak a pánczéltözetét.

S ennek a romantikus izű, de teljesen igaz alapokon nyugvó történelmi csoportnak a kiegészítésül lesz a millenium folyamán egy a maga nemében még eddig a földkerekségen páratlanul álló olyan díszmenet Budapesten, a melyre bizonynyal egész életében visszaemlékezik majd aki megnézi.

A Vágó Pál festőművész tervezete millenárius történelmi nagy díszmenet ez.

Egy hatalmas, gyönyörű, komoly felvonulás a mult nagy alakjainak a személyesítésével. Elkezdve Árpádtól, akit a hét vezér s a kacagányos magyar leventék kísérek lóháton, ezer év előtti korhű öltözetben. Maga a honfoglaló vezér hóféhér lovon, körülötte a pusztaszeri vérszerződés alkotmányos bajnokai. Azután az első magyar király, oldalán Asztrik püspökkel, a nagy hittérítővel; nyomukban a szent kereszt alatt vonuló proceszzió, a mely magával ragadja a pogány ma-

kezzelfogható jelei, megelevenült maradványai ily nagyszabású csoportosításban tulthetnek érdekesség dolgában minden képzeltető fajtáján a muzeumok rendszerint egyoldalús a mellett mindig temetőjellel gyűjteményein.

Avagy hol van a világon állandó gyűjtemény, a melynek ötszázhuszezer négyyszög-meter terület kellene a befogadására, mint a hogy kell a jövő évi millenárius kiállításnak, a mely területnek a beépítése ötözfél millió forintnál jóval többet nyelt el? Tudtunkkal nem volt még sehoh a világon országos kiállítás, a melynek ily területre lett volna szüksége, de nem is volt még ország, a melynek az jutott volna eszébe, hogy kerék ezer év fotografiáját teremtsen meg egy ilyen millenárius kiállításban. S ezen a csinos területen százhatvanöt különféle csarnok és egyéb kiállítási épület van, legnagyobb részét igazi paloták.

Kétségen felül áll, hogy a magyarok jövő évi nagy kiállításának a legnevezetesebb része a történelmi kiállítás lesz, amelynek egészét a kiállítás első főcsoportja öleli fel, míg a második főcsoport a jelenkor vívmányait fogja elhelyezni egymás mellé.

Ez a történelmi főcsoport mindenek előtt arról nevezetes, hogy a hazai építészeti fejlődését feltűntető oly épületekben lesz elhelyezve, a melyek már maguk is megannyi emlékei a magyarság multjának A tizedik századtól, a román építészeti izléstől kezdve a mai napig minden frázisát feltűntetik ezek az épületek a magyar építészeti haladásának.

Az egész épületcsoport az ugynevezett

Széchenyi-szigeten van, a melyet tisztavízű tó vesz körül, úgy, hogy a néző már messziről egy külön világot lát abban a regényes csoportba, a melynek középkori vára, kastélya, temploma megannyi remek utánzata egy-egy meglevőnek, amelyhez a valóságban a magyar nép multja fűződik. Ott lesz a biznanci román izlésű csarnok, a mely a magyarok első felkent királyának, szent Istvánnak a korét jellemzi (ebben fogadja majd a király a hazai és külföldi küldötteket); ott lesz a vajda-hunyadi vár csodás hűségű utánzata, amely elénk varázsolja még a restaurált állapotában is a nagy törökverő Hunyady János országkormányzó emlékezetét: XIV—XV. század ez egyetlen megmaradt nevezetes épülete után a XVI—XIX-ik század építészeti emlékei következnek a régi gazdag magyar főurak ősi kastélyai.

S ezekben az érdekes s a multból ide varázolt épületekben lesz benne mindaz, ami emlék a megfelelő korszakból, mint történelmi kincs megmaradt nekünk, magyaroknak. Itt lesznek a régi királyok kincsei, úgy az anyagi, mint a szellemi értékek, minők a nevezetes történelmi okmányok és könyvek, ez utóbbiakból például a híres Corvinák.

Összegyűjtjük itt a király kincstárának minden magyar eredetű, nagyhirű kincseit; megtaláljuk idegen uralkodók szives jóvoltából a hozzájuk, külföldre vándorolt magyar származású drágaságokat; a török szultán, a Vatikán, az olasz király, a német császár, az orosz czár s a temérdek külföldi muzeum mind kitűnő előkelőséggel bocsátja erre az

Pál gymn. I-ső oszt. tanuló; leányai: *Mariska* férjével *Adorján* Zoltánnal, *Juliska* férjével *Kolonnay* Lászlóval, *Erzsike*, férjével *Osváth* Pállal. Továbbá: *Kiss* Gedeon, Szatmár-Németi sz. k. város főkapitánya, püspök ur testvéröccse s ennek veje *Végh* Gyula debreczeni II. ker. rendőrkapitány; *Kiss* Albert helybeli ev. ref. lelkész, országgyűlési képviselő s ennek veje *Dr. Nagy* Zsigmond főiskolai tanár, lapunk felelős szerkesztője.

Az első tisztelgő küldöttség a debreczeni ev. ref. presbyterium képviselete volt, elén *Simonffy* Imre kir. tan. főgondnokkal. A főgondnok megemlékezvén a mai napnak nagy jelentőségéről, szíves üdvözlőnk kíséretében átnyújtotta a helybeli presbyterium üdvözlő feliratát, a melyet remek kaligraphiája s a Dávidházi-czég ismert művelésével kialakított díszes album-kötése külsőleg is értékes és díszessé tett.

Simonffy Imre beszédére válaszul a főt. püspök ur köszönetet mondott a kitüntetésért és igérete, hogy szíve utolsó dobbanásáig gondja lesz a debr. ev. ref. egyház felvirágoztatására.

Második tisztelgő küldöttség a főiskola tanári kar volt, a melynek nevében *Sass* Béla akad. igazgató költői szárnyalású, magvas tartalmu, gyönyörű beszédben tüzte fela főiskola igaz szereteinek koszoruját a tisztaság főt. pap érdemes fejére.

A főtisztelgő püspök ur *Sass* Béla üdvözlő beszéd-re hasonló magas szárnyalású beszéddel válaszolt, s főiskolánk felvirágoztatásáért bocsátat szívből jövő fohászt az ég felé.

Ezután különböző küldöttségek egymásnak adták át a kilincset. Tisztelgtek pedig: *A debreczeni ev. ref. tanító-testület* *Dávid* Mihály elnök vezetése alatt.

A debreczeni kereskedő társaság nevében *Zádor* Lajos elnök.

A debreczeni kereskedelmi akadémia tanári kara *Dr. Bayer* József igazgató vezetése alatt.

A debreczeni honvéd tisztikar nevében *Görgey* m. k. honvéd ezredes.

Debreczen sz. kir. város tanácsa elén *Simonffy* Imre polgármesterrel és gr. *Dégenfeld* József főispánnal. Az üdvözlő beszédet *Simonffy* Imre polgármester tartotta.

A m. á. v. debreczeni ültetvezetősége nevében *Dobieszky* Sándor főfelügyelő, ilt. vez. vezet.

A debreczeni r. k. lelkésztestület papság és *egy házi bizottmány* elén *Wolafka* Nándor plebános, címzetes püspök.

gyarságot s a keresztnek nyeri meg a nemzet fiait.

Megelevenül az egész magyar történelem; ami dicső, kimagasló volt benne, azt álmódjuk újra és látni főjük nagy királyainkat, a mint egymás nyomdokaiba lépnek és újra letűnnek, mint hulló meteorjai az évszázadoknak. Ott lesz Nagy Lajos, ott lesz hollós Mátyás király, ott lesznek a Habsburgok, a hadverő vitéz fejedelem Erdélynek. S meglátjuk újra ezernyelcszáznegyvennyolczat, a magyar nemzet szabadságharcának a kimagasló alakjaival; aztán következik a nagy kibékülés a király és a nemzet között: az 1867-iki kiegyezés!

Ezer esztendőt nem támasztottak még így fel sehol a világon!

S ehhez a nagyszabású történelmi színjátékhoz az egész Magyarország minden megyéje beállítja fiai közül a résztvevőket, a szereplőket; ott lesz a menetben ur és paraszt, ott lesz az egész ország. A gazdag ur maga állítja ki pompás, kötséges ruháját; az egy, szerű nép fiáról a megyék gondoskodnak. Minden lovas, a ki ott szerepel, becsületére fog válni annak a közmondásnak, hogy lóra termelt nemzet a magyar. Az urak mind híres lovasok; a többiek mind kiszolgált huszárok-vagy hamisítatlan magyar csikósok, a kik úgy jönnek majd ide a pusztákról a maguk sárkányvérű lovaival.

Ezért a látványért csak érdem s lesz a külföldnek elfáradni hozzánk!

(Folyt. köv.)

A kereskedelmi és iparkamara küldöttsége elén *Szabó* Kálmán nagykereskedő, elnök. üdvözölte a püspök urat.

A Debreczeni Ellenőr szerkesztősége nevében *Koncz* Ákos felelős szerkesztő beszélt.

A Városi dalárda választmányja elén *Márk* Endre elnök üdvözölte az ünneplő főpapot.

Az ev. ref. felsőbb leány iskola tanári testülete *Döczi* Gedeon és *Kalocsa* Róza igazgatók vezetése alatt tisztelgett.

A Csokonai-kör választmányja, nevében *Szell* Farkas elnök, és *Dr. Bakonyi* Samu főtitkár üdvözlő iratot nyújtották át az ünneplő püspöknek.

A hivatalos testületeken kívül számos magános tisztelgő is felkerest a köztisztületben álló főpap ünneplő hajlékát, így: *Szell* Farkas kir. táblai tanácselnök családja, *Lozonczy* Álmos megyei főorvos és családja, *Vértesy* Arnold, *Thali* Kálmán stb. stb.

Üdvözlő táviratokat küldtek: 1. Az összes ev. ref. püspökök; 2. *Filó* Lajos nagykőrösi lelkész; 3. *Adám* Gerzson nagykőrösi ref. főgymn. igazgató; 4. *Dr. Soós* Imre nagykőrösi főgymn. tanár; 5. A nagykőrösi ev. ref. főgymnásium tanári kara. 6. *Mitrovics* Gyula sárospataki theol. akadémia tanár. 7. A sárospataki ev. ref. tanárok. 8. *Sandrisics* János róm. kath. apátplebános és még igen sokan.

Az anyakönyvi hivatalból.

(Születtek 1895. nov. 16—17-én.)

Orosz Endre (Lajos ref.)

Nagy Sándor (Róza ref.)

Kállai András (Erzsébet ref.)

Tompa Imre (fiu? ref.)

Palóczy Imre (leány? ref.)

Kocsis József (Erzsébet kath.)

Kocsis József (József kath.)

Kémelyi József (Gyula ref.)

(Haldlózások nov. 16—17.)

Kuczik Imre (ref. 21 é. öngyilkosság.)

Nagy Gyula (g. k. 7 hó. tüdőlob.)

Szöke Sára (ref. 56 é. veselőb.)

Weisz Sándor (izr. 19 é. aszkór.)

Horváth Eszter (ref. 16 hó. hökkrut.)

Schirf Lőrincz (izr. 78 év. végegyengülés.)

Tompa (fiu 1 napos ev. ref. veleszü. gyengeség.)

Pálóczi (leány ev. ref. halva születet.)

Mo'nár Gábor (róm. k. 5 év. veselőb.)

Eigner Rudolf (r. k. 19 év. hólyagoshimlő)

Sárosi Kálmán (r. k. 8 hó. veselőb.)

Ujdonságok.

* **Teljes tancsülés.** Debreczen város tanácsa ma d. e. teljes ülést tartott a városháza nagytanácsstermében. A tanácsülésen gr. *Dégenfeld* József főispán elnökléte alatt e hó 27-én tartandó közgyűlés tárgysorozatát állapították meg s az abba felvett ügyeket látják el hat javaslatokkal.

* **Ügyvédek értekezlete.** A debr. ügyvédi, kar nov. 17-én d. e. 11 órakor a kamara hivatalos helyiségében értekezleti gyűlést tartott, melynek tárgya a nov. 10-én tartott értekezlet által kiküldött 7 tagu kijelölő bizottság jelentése volt a tisztújítás tárgyában.

* **Csokonai-kör ünnepélye.** *Csokonai* Vitéz Mihály születésének évfordulóján tegnap este 6 órakor az Arany Bika szálló dísztermében ünnepélyt tartott a közönség, mely az egész termet megtöltötte rendkívüli érdeklődés mellett. A hét pontból álló irodalmi ünnepélyt, melyet a debreczeni legjelesebb tollú írók emeltek a aaphoz méltó magaslatra, közös vacsora és hajnalig tartó táncmultság zárta be.

* **A minta főispán.** A J. Szentesi Lap mutatja be a minta főispán durvaságát, a melyet az ember valóban akkor is undorodással fogadna, ha azokat nem egy állam méltóságát viselő egyén, hanem valami műveletlen pásztor követné el. Fgyik városi előkelő tisztviselőhöz ugyanis a magánfelek jelenlétében kérdést intézett Vadnay. A szóban forgó ügy már másfél éves dolog volt, a mire is

a kérdezett azt felelte, hogy már nem emlékszik arra.

— Ne hazudjék! — rivalkodott rá durván a főispán.

— Bocsánatot kérek méltóságos uram — felelt a tisztviselő — de én soha sem szoktam hazudni.

Ekkor a főispán oda lépett a tisztviselő elé, öklét ütésre emelte és vadul ordított: — Ne csaholjon!

Erre a gorombaságra a tisztviselő már nem tudott felelni, hanem egyszerűen ballagott!

* **Általános vásárrendezés.** A debreczeni vásárterek általános rendezésének szükségét már régán érzi Debreczen város közönsége. Épen ezért bizonyára sokan örvendetes tudomásul veszik azt, hogy a város gazdasági bizottsága a héten ülést tart, hogy az általános vásártér rendezésének ügyét érdemleges eszmecserére tárgyává tegye.

* **Blaháné Debreczenben.** Blaha Lajza a színpadtól csakugyan megvalik, d. előbb az egész országban elbucusszik a közönségtől, és bucsuját Debreczenben fogja megkezdni, mert tudja, hogy mennyire szereti itt őt a közönség. Dicsősegenek, diadalainak hosszú sora Debreczenből indult ki, itt kezdődött meg az a fényes, ragyogó pálya, melyet nem csak Magyarország, hanem az egész külföld magasztalása és elismerése között futott be. Imádják is Debreczent, s szeretetét, vonalmát azzal is ki akarja fejezni, hogy bucsufelépéseit városukban kezdi meg. Tiszay Dezső színigazgató rendkívül meleghangú levelet intézett Blahánéhoz, melyben kéri, hogy fellépésének idejét vele tudassa. Blaháné körülbelül nyolcz estén fog Debreczenben föllépni, hogy legkülönbözőbb zsánerű szerepeiben bucsuzzék el attól a közönségtől, mely valóságos rajongással viseltetik iránta és művésze iránt. Kétségtelen, hogy azt az ünnepet igyekezni fog városunk közönsége mennél méltóbbá tenni a nagy művésznő hírnevéhez és dicsőségéhez!

* **Eljegyzés.** *Dr. Galánffy* János kir. törvényszéki jegyző, társadalmunk egyik legrokonszenvesebb fiatal tagja eljegyezte *Dr. Öreg* János főiskolai tanár bájos és nagyműveltségű leányát, *Öreg* Ilonka kisasszonyt, kinek hangulatos költeményeiben lapunk olvasói gyakran gyönyörködhetnek. A tiszta szerelemből kötött frigyre Isten áldását kérjük.

* **Gazdáink társulása.** A debreczeni gazdasági egylet régén érezte hiányát annak, hogy a gazdakör tagjai szorosabb érintkezésben nem lévén egymással, nem fejlődhetett ki köztük annyira az együvé tartozóság eszméje, mint kellett volna. Az egylet elhatározta tehát, hogy meghonosítja a gyakori és barátságos összejöveteleket, a társas vacsorákat, a hol a gazdasági egyesület tagjai egymás közt zavartalanul, szépen és gyakrabban letárgyalhatják az aktuális gazdasági ügyeket. Az első ilyen összejövetelre november 23-át a másodikra december 4-ét tűzték ki.

* **Iskola a városházán.** A vastag falak közé ékelte tanácssterem zöld asztalai mellé szombatn délután idegen emberek kerültek, akiket számláló ügynököknek vettek fel. Azért gyűltek össze, mert e héten megkezdik a gazdasági statisztikai összeírást s tisztségük teljesítésével tisztaba akartak jönni. Figyelmes érdeklődéssel csüngtek tanáraik *Király* Gyula és *Szűcs* Mihály előadásán s csakhamar maguk is elnök eszmecserékben nem kis tájékozottsággal vizsgáltak a miniszterium által előírt utasításokból. Az érdekes ülés szombaton esti hat óráig tartott.

* **Megfejtelt párt.** A debreczeni szabad elvű párt tegnap délelőtt 11 órakor a Bika szálló nagytermében tisztújító közgyűlést tartott, melyen elnököknek *Lenyél* Imre, nyugalmozott törvényszéki bizót, alelnököknek pedig *Jóó* István ev. ref. tanítóképezdei igazgatót és *Márk* Endre ügyvédet választották meg.

* **Stuárt Mária lelke.** A minap elhunyt *Pomár* hercegnő fiatal korában a világ logragyogóbb szépégének híreben állott. Mindenkinek feltűnt *Stuárt* Máriaival, hogy a boldogtalan skót királynővel való rendkívüli hasonlatossága és ez a hasonlatosság nagyon nyomatosan hatott a hercegnő lelkére. Meg

volt ugyanis róla győződve, hogy lélekvandorlás forog fönn és hogy ő valósággal Mária királynő. El is volt rá készülve, hogy őt is ugyanaz a sors fogja érni s ebben a hitében megerősítették a spiritiszták. Mint Don Jose Máriaequi leánya ment nőül Pomor Medina gróf tábornokhoz, második házasságban pedig az angol Cathleen lordhoz. Ezzel sorsát megpecsételve hitte: Stuart Mária visszakerült Angliába. Ez a gondolat csendes mániává fejlődött nála.

Mezőgazdasági statisztika. E hónap 20. és 30. napjai között ejtik meg Debreczen mezőgazdasági állapotának összeírását, valamint az egész országban összegyűjtik az idevonatkozó adatokat ugyanezen idő alatt. — Rendkívül becses munka lesz ez, éppen a millenium esztendeje előtt. A legszebb hazafias kötelességet teljesíti Magyarország gazdaközönsége, midőn pontosan és lelkiismeretesen vallja be birtok viszonyait. Hasonlóképpen hazafias kötelességet rónak le azok is, a kik az összeírás tagadhatatlanul fáradságos munkájára vállalkoznak. Erre a hazafiasra appellált a földművelésügyi miniszter, midőn az összeírás elrendelő köriratát kibocsátotta. Debreczen város közönsége mint mindig, úgy ez alkalommal is készségesen nyújtja támogatását ezen mindennek felett állami érdekű munkát sikeres keresztülviteléhez. A városi tanács viseli a mezőgazdasági statisztika összeírás költségeit, egyelőre 3500 frtot. Ez ideig körülbelül száz összeíró ügynökre bizza a tanács a mezőgazdasági statisztika összeírását. A belső és külső területen 60—70 ügynökre lesz szükség, tekintettel Debreczen városának nagy kiterjedésű határára.

* **A kereskedő ifjak önképző egyesülete** mint az előző években, úgy ez idén is gondoskodik arról, hogy a hosszú téli estéket tagjai számára kellemessé s barátságossá tegye. Az egyesület már tegnapelőtti f. november 16-án a **Margit** fürdő dísztermében házi estélyt rendezett, melyen a rendező bizottság gondoskodott úgy anyagi, mint szellemi élvezetekről.

* **Sal-alapítvány.** A nagyváradai jogakadémia segélyegylete gyűlést tartott a város által adott segély alap ügyében. Elhatározták, hogy azt a segély egyleti alapot, a melyet a város ad, ezentúl Sal-alapítványnak — a polgármester 20 éves jubileuma alkalmából — fogják nevezni.

* **A debreczeni iparos ifjuság önképző egylete** által e hó 10-én rendezett társas vacsorával egybekötött táncmulatságon felülizettek: Zelinger Ede 3 frt, Preiser Salamon 2 frt, Hajós Elek 1 frt 50 kr, Csanda József, Fürst Kálmán, Révész Zeigmond, Serli Ede, Surina Sándor, Tóth Kálmán 1—1 frtot; Borna József 50 krt, N. N., N. N. 50—50 krt, és Nagy István 30 krt; nevezett urak fogadják szives adományozásukért köszönetem nyilvánítását. Nem hagyhatom e helyen említés nélkül azon szives faradozást és ügyességet, melyet Aranyos Róza, Baranyi Juliska, Dézsi Piroska, Fülöp Mariska, Gyűgyei Piroska, Kovács Margitka, Krizsek Mariska, Kónya Mariska, Király Eszti, Kovács Zsuzsika, Lőrincz Anna, Lukács Mariska, Menyhart Rózsika, Mikó Eszti, Matlok Hermina, Nagy Juliska, Nagy Eszti, Nagy Ilonka, Penzes Mariska, Surina Gizella, Szemere Bella, Szabó Juliska és Tulnik Mariska kisasszonyok a vacsora felszolgálásánál az est sikere érdekében kifejtési kegyesek voltak; fogadják érte úgy az estélyen jelen volt nagy közönség, mint az önképző egylet nevében halas köszönetemet. Debreczen, 1895. november 18-án. Kiss Sándor, a bizottság elnöke.

Táviratok,

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest nov. 18.

A képviselőház mai ülésén, a kérvény és mentelmi bizottság jelentése után Dr. Kullics Pál tartott beszédet a költségvetés ellen. Láng Lajos, Apponyi Albert gróffal po-

lemizálva, a budget mellett szólalt fel, A s b ó t h János pedig ellene.

Kossuth Ferencz Mezőtúron.

Budapest, nov. 18. (A Debreczen eredeti távirata.) Tegnap Tóth János Mezőtúr város országgyűlési képviselője tartotta beszámoló beszédét, melyen Kossuth Ferencz is jelen volt s óriási óvacciókban részesült.

Szólóktól kezdve a személyvonat — melyen utazott — zsufolásig megtelt mezőtúri és a jásznagykunszolnokmegyei függ. párt tagjaival, kik utjában kísérték.

A mezőtúri állomáson óriási tömeg, — 24 zászlóval — fogadta Kossuth Ferenczet s a református templom előtt 150 fehér ruhás leányka szórt virágot eléje.

Kossuth Ferencz nagyhatású beszédében fejtegette, hogy Magyarországnak el kell válnia Ausztriától, mivel sem gazdasági, sem politikai tekintetben nem szabad attól függenie s Magyarországnak a teljes függetlenségre van szüksége, hogy a többi nemzetek között számot tegyen. Úgy jelenénél, mint politikai múltjánál fogva joga van ahhoz.

Délben a **Dobogó**-hoz címzett vendéglőben 200 terítékes bankett volt, melyen Kossuth Ferenczre, mint Magyarország függetlenségi eszméinek uttörőjére, s ő pedig Magyarország függetlenségére emelte poharát.

Kossuth a ma reggeli gyorsvonattal utazott vissza a főrosba.

Wlassics Szt. Gotthardon.

Budapest, nov. 17. (A Debreczen eredeti távirata.) Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter tegnap személyesen nyitotta meg a szt-gotthardi új — főgymnásiumot. Az ünnepély után tartott banketten Wlassics Gyula, Perczel Dezső és Széll Kálmán jelentőséges toasztozat mondott, a szt-gotthardi gymn. tanári karát és a város hazafias gondolkozású és áldozatkész közönséget illetve. A két miniszter és Széll Kálmán, az éjjeli vonattal tértek vissza a fővárosba, hogy a képviselőház mai ülésén részt vehessenek.

Debreczeni ácsiparosok küldöttsége.

Bpest, nov. 18. (A Debreczen eredeti távirata.) A képviselőház mai ülése alatt Király Ferencz városunk II. kerületének képviselője a debreczeni ácsiparosok küldöttségét vezette **Dániel Ernő** — keresk miniszter elé, ki szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a kérdést tanulmányozni fogja s a mit csak lehet érdekükben megteszi.

A küldöttség kérvényben kérte az ácsiparosokról szóló törvény ama szakaszának ímégváltoztatását, — mely a kisipart eltiltja és rájuk nézve sérelmes.

Artont elfogták.

(Bpest, nov. 18. A »Debreczen« ered. táv.) Londonban tegnap este sikerült a rendőrségnek elfogni **Artont**, a Panama-botrányok főszereplőjét, ki két esztendeje bujkált Európa nagyobb városaiban a nélkül, hogy a continens rendőrségének sikerült volna elfogni. **Artont**, ki vallomást is tett, még e hét folyamán ki fogják szolgáltatni Franciaországnak. A Panama botrányok főszereplőjének elfogatása nagy feltűnést keltett Párisban, a hol új leleplezéseket várnak.

Színház.

Pillangó-csata.

*Színmű 4 felvonásban. Irtá: Sudermann Hermann. Fordította: Márkus Miksa. A debreczeni színházban először adták 1895. nov. 16-án.

*A **becsület** világhírűvé vált szerzőjétől nagy érdeklődéssel s szívesen melegezett rokonszenvvel fogadják a közönség mindent, mert tudja, hogy a realizmusnak ez a nagy

apostola kiváló pszichologus, aki ismeri az emberi cselekvés legtitkosabb rugóit is és gyökérszálaire képes bonczolni az emberi társadalomban minden mélyebb analízis nélkül forgalomban hozott eszméket, elveket és fogalmakat.

*A **becsület**-ben az ő szerinte »való életnek olyan megdöbbentően hű képét mutatta be; olyan lelkünkbe nyilalló problémákat tárgyal s olyan mesterileg kezeli czélja szolgálatában a hatás eszközeit, hogy nem bírjuk magunkat egyhamar kivonni hatása alól.

A szombati estén bemutatott **Pillangó-csata** szintén realistikus, sőt egyenesen naturalistikus czélzatu, de — ezt sietünk előre-bocsátani — sem drámai szerkezet, sem irodalmi becs, sem a felvetett társadalmi probléma, sem színihatás tekintetében nem ér fel a **Becsülettel**.

A **Pillangó-csata** cím kettős értelemmel bír a darabra nézve. Két pillangó csata folyik a nőzők személtárára. Egyik az, amelyet a legyezőre festenek, a másik az, a melyet egymással vívnak a **Hergentheimné** asszony leányai. És mind a kettő a legkisebbeknek, a legmellőzöttebbeknek a teljes és fényes győzelmével végződik.

Hergentheimné (Lubrinicz J.) ugyanis, egy adófelügyelő özvegye, férje halála után nagy szegénységbe jut három leányával, akiknek neveltetését azonban úgy intezi, hogy eszközei lehessenek fényes es gondtalan jövőndő biztosítására néző törekvéseiben. Leányai mind igazi »szépségek«, s birtokában vannak mindazon külső műveltségnek, a mely szükséges a világban való szereplésre, de, kivált a két nagyobbik, lelkileg üres, léha, a sziv nemesebb gerjedelmekre képtelen s szépségüket csak árucikknek tekintő divatbáb. **Elza**, (Szerény Gizella) a legnagyobbik férjhez megy valakihez, a kit nem szeret s a ki elég udvariatlan, hogy fel év mulva meghaljon. A fiatal özvegy élni vágyik, s minden szenvedély, minden lélektani indokoltás nélkül szerelmi viszonyt sző annak a nagykereskedőháznak az utazójával, **Kesler Richárd**dal (Tapolczay), a mely ház számára a Hergentheim-család a pillangó csatákat legyezőkre festi. Történik azonban, hogy a kereskedőház feje, **Winkelmann** (Sándor Emil) arra a merkantilikus gondolatra jön, hogy a fényesen bevált legyezőüzlet biztosítása érdekében elvéteti fiával, **Max**-szal (Szathmáry) a fiatal özvegyet, hogy így az üzlet érdekében teljesen lekösse a másik két Hergentheim leány művészi izlését és festői ügyességét.

Az öreg Winkelmann ebbeli szándékának híret maga az udvarló, **Keszler** viszi meg Hergentheimnének, a ki a kilátásban levő milliómos vőnek szerfelett megörül, de nem akar a hirnek hitelt adni, a mig azok valóssággal meg nem érkeznek.

Az első felvonásban **Keszlernek**, **Elzának** és **Hergentheimnének** romlott lelkivilágába enged a szerző belepillantanunk. **Elza** kész hozzámenni **Max**hoz, a kit nem szeret, sőt még csak nem is ismer. **Keszler** maga szítja a tüzet abban a reményben, hogy ha **Elza** feles asszony lesz, még gondtalanabbul folytatják erkölctelen viszonyukat; és az anya, csak hogy gazdagságra tegyen szert, kész feláldozni akármelyik leányát.

Az eljegyzés megtörténik. Az öreg **Winkelmann** házába fogadja **Rózsikát**, legkisebbik és mondhatjuk a legkedvesebbik és egyetlen szeplőtlen lelkű **Hergentheim** leányt, s ettől a perctől fogva a pillangó-csatának ő a leginkább előterben álló harczosa. **Hergentheim** család élőködik az öreg **Winkelmann** s a hol csak lehet, megfejik. De a vén fukar **kalmár** ridegen elzárkózik előlük s még fia kérésére sem hajlandó húságok kielégítésére pazarolni a pénzét. Pedig most is éppen az forog szóban. **Hergentheimné** és középső leánya **Laura** lakadalomra vannak hiva, a hova **Elza** is nagyon szeretne elmenni, de **Max** nélkül, részint mert menyasszony, részint s főleg mert

nincs pénze, nem mehet s kénytelen az estét egyedül tölteni el anyja házában. De ott volt Keszler is, ki éppen akkor érkezett haza dél-európai utazásából. Ez neszét veszi a dolognak s találkat kér Elzától a maguk házában, a mit meg is kap. Tervükbe beleavatják Rózsikát is (Cserni Berta) a ki lelki borzalommal ugyan, de végre is megígéri, hogy az éjszakát anyja házában tölti, mert az ő naiv lelkével attól felt, hogy Elza és Keszler öngyilkosságot követnek el.

A harmadik felvonásban Laura pillangónak öltözve, anyjával együtt elmegy a lakodalomba, s Elza Rózsikával egyedül marad. Pár perc múlva jön Keszler, két pezsgős üveggel, melynek tartalmát megisszák. Rózsika a pezsgőtől elalszik, Elza pedig felölti a mai estére készült pillangó ruháját, s ott mulat Keszlerrel, a mikor egyszerre cseppet hallatszik. — Max volt, a ki valami rossz sejtélem hajtotta ide. Keszler a hátsó lépcsőn menekül. Max gyanakodva néz szét, megbőtrankozik a pillangó costumeon s Rózsika rosszul léte miatt aggodnik. Rózsika felalomban elárulja Keszler jelenlétét.

A negyedik felvonásban a Hergentheim család Rózsikát akarja bűnbak gyanánt feladni s rákényszerítik, hogy vallja azt, hogy nála volt Keszler. De Max is átlát a szítán. Belátja, hogy rútul meg akarják csalni. De meg szívében igaz szerelem támad Rózsika iránt s így menekülni akar az apai házból. Rózsika a rákényszerített szerepet végig játszotta, de a mikor kenyértörésre került volna a sor és azt akarták, hogy valósággal legyen a Keszler felesége: elárulta magát és Max iránt való szerelmét. Az öreg Winkelmann is észrevette ezt s mivel ez a viszony az üzletre nézve még sokkal előnyösebb volt, mintha Elzát vette volna el Max (mert a legbajosabb pillangókat Rózsika festette): áldását adta a szerelmesekre. Elza és Laura hoppon maradtak.

Látható ebből az elnagyolt ismertetésből is, hogy a darab melyebb érdeklődést sem a nézőkben, sem az előadókban nem kelthetett.

Az előadás, bár társulatunknak legértékesebb erői összes művészi tudásukat és akaratukat belevitték a darabba, mindvégig hidegen hagyta a közönséget. Szerény Gizella, ez az öntudatos és komoly hivatású művész, mindvégig küzdött szerepe tatóngó ürességével s Tapolczay is kénytelen volt a külső hatásnak rendelkezésére álló egész arzenálját igénybe venni. Leghálásabb szerepe volt Cserny Bertának; és ő ki is aknáta a kínáló előnyös helyzetet s olyan remek alakításban mutatta be Rózsikát, hogy egész este ő volt az érdeklődés középpontjában. Lubrinicz, Bogdyó, Sándor Emil és Szatmáry jó igyekezetükért érdemelnek elismerést. Rózsahegy szerepe nem volt a darabban semmi organikus összefüggésben és így bátran ki is maradhatott volna. Rózsahegy azonban a vállalkozásért dícséret illeti.

A közönség, dacára, hogy szombat este volt — csak felig töltötte meg a házat.

Grotius.

Duse Eleonora Budapesten. Duse Eleonora, a nagy olasz tragika, nov. 26-án lép föl először a népszínházban. Magdát játsza Sudermann »Othon«-ában. A jegyeket hétfőn, e hó 18-án, kezdik árulni a népszínház középös csarnokában, a hol a közönség kényelme érdekében külön pénztárt rendeznek be.

Törvényszék.

Takács Zoltán bűnpere. A mihez ennek az igazán századvégi bűnpörnek már a kezdete óta is alig tért kétség, az a végtárgyalás második napján egészen kétségtelenül, világosan áll mindenki előtt: Takács Zoltán dr. bűnös, elkövette mindazt, a mivel vádolják és elkövette még azonkívül is a sötét tetteknek egész sorozatát, a melyek most, a tanukihallgatás során kerülnek napfényre.

Ha voltak résztvevő, könnyen hívó lelkek, akik mindmáig tudtak bizni abban, hogy Ta-

kács dr. mégis csak kikerül majd valamiképpen a csávából, azoknak ma le kell mondanok arról a reményről, s ha maga Takács is bizott eddig abban, hogy valamiképp csak lehazudja a fejére zudított vádakat meggyőződhetett, hogy nincs számára mentés, hogy a börtön sötétiségében, izzó aggyal, a büntetéstől való remegés közt kifundált mesékkel, vakmerőnél vakmerőbb hazugságokkal és tagadásokkal bizony nem lehet elhárítani egy izzága élet gonosztetteitől való büntetést.

Csudálatosan hü, igaz képe volt ez a mai tárgyalás a mi társadalmi életünknek. Ott állott lealczázva az az ember, akinek csak az ilyen társadalmi viszonyok tehetik lehetővé, hogy a büntetett lajtorján felkapaszkodjék a mi társadalmunk felszínére, játsza a jog nemes védőjét, mikor maga megérett a börtönre, önzetlenségéből, feltűnően támadja a hatóságokat, mikor neki kell legjobban rettegnie a kezüktől. Most, a mikor már ismeretes az ő bűneinek egész lajstroma, most csodálatos csak igazán hogyan adhatta, hogyan merde adni ez az ember azt a Takács Zoltánt, akinek a főváros ismerete, mielőtt a szalonokat és klubokat felszerelte a fogsággal.

Meséihez, szépen összekomponált magyarázataihoz rzaszkodott Takács még a mai tárgyalás kezdetén. És amikor nemesak a tanuk vallomása, de maguk a tények, kézzelfogható tények összeroncsolták az ő egész kártyavárát, amikor már új hazugságot sem mondhatott, még akkor is tagadott; érzé, hogy elmerül, s kapaszkodik az egyetlen szalmaszálba: a rideg tagadásba. Az egész világ — úgy mondja, összeesküdött ellene és hazudik. Az egész világ bűnös, csak ő ártatlan.

A mai tárgyalás minden egyes momentum egy-egy csapás volt Takácsra. Jeleneteiben, fordulataiban is olyan érdekes volt ez a mai tárgyalás, amilyen Budapesten reg nem volt már. Ma jelent meg tanuképpen Szilágyi Dezső dr. képviselőházi elnök. A vádlott hivatkozott rá s Szilágyi mondotta is, hogy Takács szorgalmas tanulója volt, de akkori jövedelméről már nem tudott felvilágosítást adni sem ő, sem Lechner Ágost egyetemi tanár, a másik tanu.

Frappans jelenet volt a harmadik tanunak, Berecz Edének megjelenése. Hetek előtt megszökött a katonaságtól, keresték, hiába. Most vallatni kellene, de nincs itt. Mit kell tenni? És egyszerre megszólal az egyik védő: — Kérem, én most mindjárt behozhatom ha kell.

S egy perc múlva ott áll czivilien a keresve-keresett Berecz Ede és vall és kegyetlenül, megzafolhatatlanul vágja Takács fejéhez a kérlelhetlen igazságokat.

Jön egy újabb tanu: Kabos Dezső. Csak ezeket olvassa Takács fejére: indekszet hamisított, alkulcsesal kirabolt egy pénzesszekrényt, szerződéseket hamisított.

Jönnek a rendőrség emberei: bizonyítják hogy Takács mindent bevallott előttük, s meghazudtolják e vallomásról szóló hazugságait. Azután jött Berecz Vilma, jött még egy sereg tanu és mind, mind Takács ellen hoz vádakat.

Nem igaz! nem igaz, csak ez a felelet marad meg Takácsnak, de abból, a mit ma elmondtak, a mi történt, csak azt látja mindenki, hogy azok a vádak mind igazat mondanak.

Itélet a zágrábi pörben. Tegnapelőtt délután felkeltőkor hirdette ki itéletét a zágrábi törvényszék a zágrábi zászlósertő diakok bűnpörében. A bíróság négy vádlottat fölmentett, 47-et azonban elítélt. Radics, a fővádlott hat hónapi súlyos börtönt kapott, Dörwald, Valaskó és Vidrics 5—5 hónapot, Frank István és Vladimir 4—4 hónapot, a többi mind 2—3 hónapi súlyos börtönt. Az eljárási költségekben a vádlottakat együttesen marasztalták el. A Frank testvérek azonnal megkezdtek a büntetést. A többi vádlott védői gondolkodási időt kértek. A letartóztatott vádlottak tovább is fogságban maradnak. Az itélet kihirdetése alkalmából különös rendőri intézkedéseket tettek. Két század katonaság is volt a törvényszék épületében.

Közgazdaság.

Czirokszakálvásár és czirokmagcséplés bemutatása. Mezőgazdasági termelésünk ez aga kiváló fontossággal bír főleg az Alföldön. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a jász-nagy-kun-szolnok-megyei gazdasági egyesülettel karöltve Kengyel pusztán november 26-án czirokszakálvásárt és czirokmagcséplés-bemutatót tart a termelés ez ágának fejlesztése és a gazdákkal való megismeretése céljából. Az egyletek e végből felkérlik a czirok-termelő gazdákat, hogy a vásárra szánt czirokmintákat az ár és mennyiség megjelölésével bérmentve Törk Adolf ur címére Kengyelre elküldeni sziveskedjenek. Felkérletnek a gyárosok is, a kik a czirok előkészítéséhez alkalmas gépekkel rendelkeznek, a bemutatáson ily gépekkel való megjelenésre. A bemutatás iránt érdeklődők jelentkezhetnek az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnél (Bpest, Köztelek) vagy a jász-nagy-kun-szolnok-megyei gazd. egylet titkári hivatalánál (Solnok) november 20-ig bezárólag, hogy az elszálasólásról gondoskodni lehessen.

A börzéről. Végre nyugalom vonult be a börzeterembe. A nyugoti piacokról érkező kedvező jelentések és a jó politikai hírek következtében megszilárdult az irányzat. Egy ügynök Ruh Henrik 30.000 frttal fizetéseketlené lett ugyan, de ennek nem volt semmi befolyása, annál kevesebbe, mert bátyja kijelentette, hogy ő megfizeti az összes differenciákat. Nagyobb élet mutatkozott különösen a helyi piacon, a hol sokkal nagyobb volt a kereslet, mint a kinalat. Jele ez annak, hogy a közönség ismét vásárol befektetés céljából. Ugy látszik, hogy megindult a javulás az egész vonalon lassu tempóban ugyan, de annál biztosabban. A budapesti piac szoliditása mellett bizonyít, hogy a spekuláció tartózkodó és az árfolyamok emelkedése mérsékelt.

Fordulat a börzén. A két héttig tartó válságszerű baisse után hirtelen változás történt a börzén. Az irányzat szilárdra fordult s az utótőzsdén már teljes erővel működött a hausse; különböző kedvező körülmények idézték elő ezt a hirtelen s mondhatjuk: váratlan fordulatot. A bécsi tőzsdén a fizetőnap minden nagyobb baj nélkül mult el s az a tizenhét czég, mely nem tudott megfelelni kötelezettségeinek, mindössze hetvenezer forinttal adós hitelezőinek. Ennek tehát nem lehetett nagyobb hatása a piacra. Hanem viszont a lehető legkedvezőbb befolyással volt az a tény, hogy Berlinből és Párisból nagyobb vásárló megbízások érkeztek. Így aztán erős vásárló kedv támadt s a közönség bizalma is visszatért, a kereslet lendületteljes lett. A forgalom a budapesti tőzsdén is igen élénknek fokozódott s ennek következtében az utótőzsdén rohamos tempóban emelkedtek az árfolyamok, úgy hogy a zárlatkor a vezetőértékeknek átlag 6—8 forintra magababbak, mint az előtőzsdén.

CSARNOK.

Szökés a madelonetták kolostorából.

— Elbeszélés a franciaia rém-uralom idejéből. —

Irta: **Hansen J. O.**

A „Debreczen” számára fordította **S. Sz. J.**
(Folytatás)

— Calaisban vannak kü, hódoló barátaim, a kik engemet és az én czimbóramat Angliába átsegítenek — mondá Luynes. — Igazság szerint Angliában fedszének az én birtokaim legnagyobb részben.

— No jó, én pedig bizonyosan Calaisba iogom önöket szerezni, amde feltétlenül az én intézkedésem alá kell önöknek magukat rendelni.

— Ugy fogunk tenni, Sámson polgár.
— A föltétel az, hogy Angliába megérkezésük után Franciaországból való szökésüknek utja és módja felől mélyen hallgatnak, mert ha a segítő, a ki önöknek lábat ad, megfogják ismerni, úgy én akár a bárd alá tehetem a fejemet.

— Hallgatni fogunk, mint a sir, Sámson polgár!

— Jó, hát hallják! Én pribékeknek változtatom át önöket...

A menekülők mindketten elbalványoetak, maga a rettenthetetlen marquis is elárulta felindulását. Mindketten hallgattak.

— M gakarják önök életüket menteni — úgy tegyék meg a mit én mondok — folytató a hóhér — más módon nem lehet átszökni ezer rendőron, a hányan önöket keresik. A mint pedig átöltöznek hóhérségedeknek, nyugodtan, háborítás nélkül mehetnek Calais felé.

— Legyen úgy! — mondá Saint-Gerán tompán.

— Én ellátom önöket a szükséges ruhával, bloussal és vörös siphával. Pierre Durand és Jean Petit, így nevezik önöket ezentul. Igazolászukra adok egy nyilt irományt, ellátom saját hivatalos pecsétemmel, az én kollegamhoz, Leblanc hóhérhoz Calaisba, a kinél ajánlom önöket alkalmazásra és foglalkozásra. Calaisban most úgy is sok a munkás. Szomszédjokban lakik egy szekeres, a kit én ismerék, az fogja önöket Calaisba szállítani. — Ez az ember igen bárgyu és minden gondolkozás nélkül azoknak fogja önöket tartani, a kiknek én adom ki. Ezenfelül még néma is, tehát tőle egész utazás alatt szabadon mulathatnak.

— Mi nagyon le leszünk kötelezve önnek. Sámson polgár — hebegé Luynes, a ki még mindig nem találhatá bele magát a szokatlan helyzetbe — fogadja köszönetünket.

A hóhér bólintott.

— Holnap kora reggel gondoskodom a szükségességekről. Ez éjtől csak fedelem alatt, oly jól, a mint lehet. Semminek sem szabad hiányozni!

A hóhér elhagyta a szobát és a menekülők nyugalomra dőltek.

Másnap reggel átöltözött Saint-Gerán és Luynes Sámson segédjeül. Hajukat és szakállukat lehetőleg borzakra csinálták, a mi nekik vad kinezést kölcsönzött és valódi pribékeknek látszottak. Azután Sámson ellátta őket a szükséges utasításokkal, odaadta nekik a már említett irott bizonyítékot, elvezette mindkettőjüket a szomszédos szekereshez, aki már befogta kis szekérébe jó erős lovat. Akkor aztán elhajtattak északra, Calais felé.

Utközben többször találkoztak rendőrökkel és nemzeti gárdistákkal de azok az ő bizonyítványukat elégségesnek találva gyanútlanul tovább bocsátották, sőt bizonyos félelemmel tekintettek reájuk, midőn tovább mentek.

Minden baj nélkül megérkeztek Calaisba, Ott Luynes barátaival összeköttetésbe lépven, azok őt és a marquist titokban egy biztos csempészszel — a ki gazdagon lón megjutalmazva — Angliába szállították.

Ott maradtak több éven át. Végre a császárság idejében visszatértek ismét hazájukba.

(Vége.)

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.97—99.
Uj buza őszre 1896.	7.25—28.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.37—39
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.14—12.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.58—60.

Bécsi gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	—
Tavaszi » márcz.—ápr.-re	7.31—32.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.71—72.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.46—48.
Tengeri máj-jun.-ra	4.92—94.

(Elhalálozások 1895. nov. 15-én.)

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet. 43. Páralan bérlet 43.

Kedden, 1895. nov. hó 17-én.

Pillangó-esata.

Nyilttér.

Med. univ.

dr. SICHERMANN ADOLF
FOGORVOS.

Rendel: délelőtt 9—12.
 déltan 2—6.

Lakása Kossut-u. 2152. Kardos-ház

Goldstein Karolin

MIEDER
gyárábrn

főplacz, HUBER-ház
a Miklós-utczával
szemben
mindenfélé MIEDEREK
mérték szerint

olcsó árak

mellett készíttetnek.
Kész miederek igen
jutányosan !!

HIRDETMEY.

A „debreczeni ipar és kereskedelmi bank“

közhírré teszi, hogy a nála elhelyezett

és ezután elhelyezendő könyvetétek után

==== f. 6 november hó 1-től ====

5% betéti kamatot fizet.

A magy. osztalysorsjáték nyereményei minden levonás nélkül fizettetnek ki.

Debreczen, 1895. október hó 26-án tartott üléséből

Az igazgatóság.

Stren József és Testvére

NAGYKERESKEDŐK és GYÁROSOK

DEBRECZEN.

PIACZ 1584. A „BIKA“ SZÁLLODA MELLETT.

KEFE-ÁRUK

háztartási, gazdálkodási és ipari czélokra.

ECSETEK, MESZELŐK SEPRŐK,

Ruha-, haj-, fog- és körömkefék, fésűk, szappanok, illatszerek, valamint minden e szakmához tartozó bel- és kü földi toilett ezikkék dus raktára.

NORINBERGI ÁRUK

teljes választéka

dusan felszeret detail osztályukat
EREDETI GYÁRI ÁRÁKBAN

Női, férfi és gyermek zövött, kötött harisnyák
KEZTYÜK

berlini kendők és alsó ruházatok

NOI és FÉRFI

fehérneműek,

szabókellékek és divatcikkék

mint:

nyakkendők,

ESERNYŐK,

czernák, pamutok, himzett, szel-csipkék, szalagok és diszek stb.

ROZSIA LAJOS

női divattermében
DEBRECZEN,
Kistemplom-bazár.

Egy divatos téli kabát angol szövet béléssel	— — — — —	7 frtól feljebb.
Egy elegáns téli kabát atlasz béléssel vattirozva	— — — — —	7 " "
Egy finom plüsch kabát atlasz béléssel vattirozva	— — — — —	12 " "
Egy finom posztó téli kabát selyem béléssel	— — — — —	14 " "
Egy vattirozott félrad angora prémmel	— — — — —	15 " "
Egy vattirozott egész rad angorával	— — — — —	20 " "
Egy téli plüsch gallér Tibettel szegélyezve	— — — — —	12 " "
Egy szörme carakül gallér	— — — — —	15 " "
Egy jó meleg félrad mokus béléssel persiáner prém	— — — — —	25 " "
Egy jó meleg egész rad mokus bélésse persiáner prém	— — — — —	30 " "
Egy jó meleg gyermek köpeny levehető gallérral	— — — — —	3 " "
Egy elegáns, diszitett női modell kalap	— — — — —	2 frt 50 krtól feljebb.
Egy elegáns diszitett leány kalap	— — — — —	1 " 50 " "
Egy elegáns házi blous jó mosó barchetből	— — — — —	2 " — " "
Egy divatos faconu flanell blouse	— — — — —	3 " 50 " "
Egy remek kivitelü selyem blouse 6 féle színben	— — — — —	10 " — " "

☞ Szörme-áru különlegességek minden árban. ☜

Ezenkívül raktáron vannak a legnagyobb választékban
**női felöltők és kalapokban eredeti modell darabok,
melyek a legmagasabb igényeknek is megfelelnek.**

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben